

โครงการเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี อำเภอวัฒนานคร

หลักการและเหตุผล

การสำรวจสุขภาพช่องปากประชาชนในเขตตำบลวัฒนานคร โดยกลุ่มงานบริการทางการแพทย์ (ทันตกรรม) โรงพยาบาลวัฒนานคร เป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตามแผนงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว ผลการสำรวจพบว่าเด็กก่อนวัยอายุ 3 ปีมีแนวโน้มการปราศจากจากโรคฟันผุเพิ่มขึ้นเล็กน้อยแม้ว่าโดยรวมสามารถดูแลให้เด็กกลุ่มนี้ปราศจากฟันผุได้มากขึ้น การเกิดโรคฟันผุยังถือเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องรับการดูแลเป็นอย่างดี เด็กส่วนใหญ่เริ่มได้รับการฝึกนิสัยแปรงฟันบ้างแล้ว แต่ประเด็นปัญหาที่พบคือการที่ผู้ปกครองปล่อยให้เด็กแปรงฟันด้วยตนเอง ดังนั้นคุณภาพของการดูแลอนามัยช่องปากจึงยังคงเป็นปัญหานอกจากนี้การจัดระบบการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ จึงเป็นมาตรการได้รับการพัฒนาให้เกิดความครอบคลุมต่อเนื่องและเป็นระบบ การตีมนมเป็นปัจจัยสำคัญอีกประเด็นหนึ่งต่อการเกิดโรคฟันผุในเด็กกลุ่มนี้ ทั้งนี้พบว่าแม้โรงเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะจัดนมจืดให้แก่เด็กแล้วก็ตาม แต่เด็กส่วนใหญ่ยังคงตีนมหวานและนมเปรี้ยวเมื่ออยู่ที่บ้าน ในกลุ่มเด็กวัยเรียนพบว่าสภาวะการเกิดโรคฟันผุดีขึ้น โดยร้อยละของเด็กประถมศึกษาที่ปราศจากโรคฟันผุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.53 เป็นร้อยละ 75.32 แต่มีประสบการณ์เป็นโรคฟันผุ ก่อน อุด ร้อยละ 0.49 ซีต่อคน และไม่มีเหงือกอักเสบ จำนวนร้อยละ 82.49 แม้เป็นค่าที่ตีมากเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยประสบการณ์เป็นโรคฟันผุ ก่อน อุดระดับประเทศที่ตั้งไว้ไม่เกิน 1.5 ซีต่อคน ประเด็นปัญหาสำคัญที่ยังคงเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการป้องกันและควบคุมโรคฟันผุเด็กกลุ่มนี้คือ พฤติกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบและการดื่มน้ำอัดลม ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามกระแสนิยม มาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการวางแผนการทำงานเชิงรุก เพื่อมุ่งหวังให้เกิดการส่งเสริมและป้องกันโรคฟันผุ หรือปัจจัยร่วมกันหลายอย่าง (multifactorial disease) ในฐานะผู้ดูแลสภาพช่องปากประชาชน สิ่งที่ได้ดีที่สุดที่สุคนั้นคือ การให้ความรู้เรื่องการดูแลตนเองอย่างถูกวิธี โดยฝ่ายทันตสาธารณสุขได้มีการวางแผนและดำเนินการอย่างต่อเนื่องในเรื่องการรณรงค์อย่างมีสีสัน เพื่อจูงใจให้ประชาชนเอาใจใส่พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองให้มากขึ้น

ทั้งนี้กลุ่มงานบริการทางการแพทย์ (ทันตกรรม) โรงพยาบาลวัฒนานคร มีแนวคิดในการจัดตั้งเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี เพื่อมุ่งเน้นให้มีการจัดสิ่งแวดล้อมการเพิ่มศักยภาพของเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคีต่างๆ โครงการส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน และการประกวดกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพช่องปากในโรงเรียนอย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง กลุ่มงานบริการทางการแพทย์ (ทันตกรรม) โรงพยาบาลวัฒนานคร จึงได้ดำเนินการพัฒนาเครือข่ายเด็กไทยฟันดี โดยเริ่มต้นจำนวน 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 83 (บ้านห้วยโจด) โรงเรียนบ้านเนินสะอาด โรงเรียนบ้านใหม่ไทยพัฒนา โรงเรียนหนองตะเคียนบอน โรงเรียนบ้านซับใหญ่ ซึ่งสามารถเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่นๆ และสามารถพัฒนาให้เป็นกลุ่มแกนนำขยายแนวทางการดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาเครือข่ายขยายผลและเผยแพร่การจัดกิจกรรมส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียน
2. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และระบบความร่วมมือของโรงเรียน บุคลากรทางทันตสาธารณสุข ผู้ปกครองนักเรียน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในเครือข่าย

กลุ่มเป้าหมาย

เด็กนักเรียน คุณครู และโรงเรียนที่เข้าร่วมเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี ทั้ง 5 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 83 (บ้านห้วยโจด)
2. โรงเรียนบ้านใหม่ไทยพัฒนา
3. โรงเรียนบ้านหนองตะเคียนบอน
4. โรงเรียนบ้านเนินสะอาด
5. โรงเรียนซับใหญ่

การดำเนินงาน

1. จัดตั้งเครือข่ายเด็กไทยฟันดีอำเภอวัฒนานคร ผู้อำนวยการโรงเรียนรับทราบข้อตกลงร่วมกัน และร่วมลงนามเข้าร่วมเครือข่ายฯ
2. จัดประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน
3. จัดอบรมแกนนำเด็กนักเรียนเพื่อสร้างแกนนำดำเนินกิจกรรมทัศนสุขภาพในโรงเรียน
4. โรงเรียนดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ โดยมีทันตบุคลากรให้ความช่วยเหลือ และคำแนะนำ
5. ทิมทันตบุคลากรนิเทศโรงเรียนเพื่อประเมินและให้ข้อชี้แนะต่างๆ
6. ตรวจสอบเด็กนักเรียนเพื่อนำมาประเมินผลการดำเนินงาน
7. ประกวด
8. นำเสนอผลงาน
9. รับรางวัล
10. ขยายเครือข่าย
 - ประชาสัมพันธ์เพื่อค้นหาโรงเรียนที่สนใจในการดำเนินงาน
 - คัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมเครือข่าย โดยคัดจากที่มีกิจกรรมทางทัศนสุขภาพสาธารณสุขโดดเด่น หรือมีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง ผู้นำและบุคลากรที่ต้องการต่อยอดการพัฒนา
 - ได้โรงเรียนเข้าร่วมเครือข่ายเด็กไทยฟันดี
 - ประชุมแกนนำเครือข่ายเพื่อชี้แจงเกณฑ์พัฒนาเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกำหนดแนวทางการพัฒนางานร่วมกันโดยกำหนดเกณฑ์ร่วมกัน โดยการทำพันธะสัญญา MOU ของเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี อำเภอวัฒนานคร

- เครือข่ายมีการดำเนินงานร่วมกัน จัดแบ่งแผนการดำเนินงานเป็น 4 หมวด คือ
 - หมวดที่ 1 กิจกรรมส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียน
 - หมวดที่ 2 ผลลัพธ์/ผลกระทบด้านทัศนสุขภาพ
 - หมวดที่ 3 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
 - หมวดที่ 4 การนำและการบริหารจัดการเครือข่าย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ดำเนินการให้ทีมงานทันตบุคลากรได้รับความรู้การดำเนินการเครือข่ายเด็กไทยฟันดี โดยการเชิญบุคลากรจากเครือข่ายอำเภอคลองหาดมาเป็นวิทยากรสอนการดำเนินการเครือข่าย ส่งบุคลากรเข้าร่วมอบรมโครงการพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี สุขภาพดี และการประชุมวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งจัดโดยกรมอนามัย
2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ แนวคิดโรงเรียนเครือข่ายให้กับทางโรงเรียนเพื่อค้นหาโรงเรียนที่สนใจในการดำเนินงาน จากนั้นคัดเลือกโรงเรียนที่เข้าร่วมเครือข่าย โดยคัดจากโรงเรียนที่มีกิจกรรมทางทันตสาธารณสุขโดดเด่น เช่น เคยได้รับรางวัลประกวดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางทันตสุขภาพ หรือการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง ผู้นำและบุคลากรที่ต้องการต่อยอดการพัฒนา เข้าใจและยินดีในการพัฒนาร่วมกับโรงเรียนอื่นเป็นเครือข่ายร่วมกัน โดยในเบื้องต้นมีโรงเรียนที่เข้าร่วมการพัฒนาเครือข่ายร่วมกันจำนวน 5 โรงเรียน คือ
 - โรงเรียนไทยรัฐวิทยา83(บ้านห้วยโจด)
 - โรงเรียนบ้านเนินสะอาด
 - โรงเรียนบ้านใหม่ชัยพัฒนา
 - โรงเรียนหนองตะเคียนบอน
 - โรงเรียนบ้านซับใหญ่
3. กลุ่มงานบริการทางการแพทย์ (ทันตกรรม) โรงพยาบาลวัฒนานคร จัดให้มีการประชุมแกนนำเครือข่ายเพื่อชี้แจงเกณฑ์การพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี แลกเปลี่ยนความคิดเห็น กำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกัน โดยกำหนดเกณฑ์ร่วมกันในเบื้องต้น คือ
 - คัดเลือกประธานเครือข่ายร่วมกัน โดยผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 83 (บ้านห้วยโจด) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เป็นแกนนำในการพัฒนาเครือข่าย
 - กำหนดจุดมุ่งหมาย นโยบาย แผนงานในการพัฒนาร่วมกัน
 - กำหนดวิสัยทัศน์เครือข่าย “เครือข่ายอ่อนหวาน ประสานร่วมมือ ส่งเสริมสุขภาพช่องปากปราศจากฟันผุ”
 - กำหนดช่องทางในการสื่อสาร กำหนดกลุ่ม line เครือข่ายเด็กไทยฟันดี อำเภอวัฒนานคร จัดให้มีการประชุมเครือข่ายอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 2 เดือน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์ปัญหาปรับปรุงแผนงานร่วมกัน

- กำหนดให้บุคลากรทางทันตสาธารณสุขให้ความรู้และแนวคิดทางวิชาการทุกครั้งที่มีการประชุม การพัฒนาเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง
- มีการประชุมต่อเนื่องอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 2 เดือน
- มีการนำเสนอผลการทำงาน พิจารณางบประมาณการทำงานร่วมกัน ผลักดันกิจกรรมกลุ่ม ร่วมกันประเมินผล ทบทวนการดำเนินการ วิเคราะห์ส่วนที่ขาด ปัญหาและอุปสรรคและ กระบวนการอย่างต่อเนื่อง
- โรงเรียนดำเนินการประสานงานองค์กรบริหารส่วนตำบลเพื่อประชาสัมพันธ์แนวคิด ขอรับการ สนับสนุนงบประมาณและความร่วมมือ
- ประสานงานบุคลากรสำนักงานสาธารณสุขสระแก้ว เพื่อให้ความรู้ในการดำเนินกิจกรรมโรงเรียน เครือข่ายความรู้ด้านโภชนาการในเด็กนักเรียน
- ประชุมแกนนำนักเรียนเพื่อค้นหาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาทันตสุขภาพโดยนักเรียน
- การให้กำลังใจร่วมกันในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการดำเนินงาน/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ

จัดแบ่งผลการดำเนินการเป็น 4 หมวด

หมวดที่ 1 กิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน

- จัดทำนวัตกรรมทางทันตสุขภาพ ได้แก่ สมุดบันทึกการแปรงฟันเช้าและก่อนนอน นวัตกรรม พิสูจน์ฟันสะอาดด้วยแก้วมังกร นวัตกรรมกล้วยสะบัดงาเพื่อลดหวานในอาหารกลางวัน นวัตกรรมหนังสือเล่มเล็กเพื่อส่งเสริมทันตสุขภาพนักเรียนและผู้ปกครอง นวัตกรรมน้ำยาบ้วนปาก สมุนไพร (จากภูมิปัญญาไทย) นวัตกรรมน้ำกระเจี๊ยบอ่อนหวาน
- การจัดทำหลักสูตรทันตสุขภาพร่วมกับการบูรณาการเรื่องความรู้ทางทันตกรรมเข้าไปกับกลุ่มสาร การเรียนรู้ทั้ง 3 วิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และศิลปศึกษา
- การควบคุมอาหารว่างและอาหารเสี่ยงต่อโรคฟันผุ โดยให้แกนนำนักเรียนชักชวนเพื่อนๆ ให้ความรู้กับผู้ปกครองในการควบคุมอาหาร การดูแลสุขภาพช่องปาก และขอความร่วมมือกับแม่ ครูว์ แม่ค้าในโรงเรียนเพื่อลดอาหารหวานในโรงเรียน
- แกนนำนักเรียนพาเพื่อนและน้องๆ แปรงฟันหลังอาหารกลางวันร่วมกัน ตามจังหวะเพลงที่เปิด ให้อ และตรวจความสะอาดด้วยแก้วมังกรแดงเป็นระยะ
- บุคลากรทางทันตสาธารณสุขให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนทุกโรงเรียนในเครือข่าย และดำเนินกิจกรรม เฝ้ารอวังทางทันตสุขภาพร่วมกับครูและนักเรียน

หมวดที่ 2 ผลลัพธ์/ผลกระทบด้านทัศนสุขภาพ

- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 6 ของทั้ง 5 โรงเรียนในเครือข่ายมีการแปรงฟันก่อนนอนทุกวันร้อยละ 100
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 6 ของทั้ง 5 โรงเรียนในเครือข่ายไม่ได้รับการรับประทานอาหารเช้า แต่จะรับประทานผลไม้หลังจากรับประทานอาหารกลางวัน และแปรงฟันทุกครั้ง ร้อยละ 100
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 6 ของทั้ง 5 โรงเรียนในเครือข่ายได้รับการบูรณะฟันแท้ ร้อยละ 100
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของทั้ง 5 โรงเรียนในเครือข่ายปราศจากฟันผุมากกว่าร้อยละ 90
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของทั้ง 5 โรงเรียนในเครือข่ายไม่มีเหงือกอักเสบร้อยละ 100
- และโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนเครือข่ายวัฒนธรรมนครเป็นเขตปลอดน้ำอัดลม เครื่องดื่มไอศกรีม ลูกอม และลูกกวาดทุกชนิดร้อยละ 100

หมวดที่ 3 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

- ทัศนบุคลากรในโรงพยาบาล และรพ.สต.ในเขตที่โรงเรียนตั้งอยู่เป็นแกนกลางในการประสานงาน นำเสนอแนวคิด เป็นวิทยากรทางวิชาการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเครือข่าย
- ผู้อำนวยการและครูอนามัย เป็นผู้วางเป้าหมาย แผนงาน และดำเนินการหลักในการพัฒนาเครือข่าย
- องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุน ร่วมดำเนินการในโรงเรียนในเขตรับผิดชอบของตนเอง
- แกนนำนักเรียนดำเนินการผ่านเครือข่ายแกนนำนักเรียน โดยมีครูอนามัยเป็นที่ปรึกษาและมีส่วนร่วมในการรณรงค์ทัศนสุขภาพสู่ชุมชน
- ผู้ปกครองร่วมเสนอแนะผ่านการประชุมผู้ปกครอง คุณครู และแกนนำนักเรียน
- ผู้แทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และร่วมกิจกรรมการรณรงค์ต่างๆ

หมวดที่ 4 การนำและการบริหารจัดการเครือข่าย

- การนำและการบริการดำเนินการโดยประธานเครือข่าย นางสมสมัย กั้นสการ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 83 (บ้านห้วยโจด) รองประธาน นายคมกฤษ สมสาร ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเนินสะอาด เลขานุการ นางวิสัย สมสาร ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านซับใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียนที่เหลือ ครูอนามัยทั้ง 5 โรงเรียน เป็นกรรมการร่วมกับบุคลากรทางสาธารณสุข

- กรรมการมีการประชุมอย่างน้อย 1 ครั้งใน 2 เดือน ในบางครั้งมีการเชิญ สพป. อปท. แกนนำนักเรียน แม่ครัว ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม
- มีวิสัยทัศน์ “เครือข่ายอ่อนหวาน ประสานความร่วมมือ ส่งเสริมสุขภาพช่องปาก ปราศจากฟันผุ” เป็นเป้าหมายในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทันตสุขภาพนักเรียน
- กำหนดเป้าหมายการพัฒนาชัดเจน (ตามหมวดที่ 2) โดยมีบุคลากรทันตสาธารณสุขดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำเสนอในที่ประชุมกรรมการตามรอบการสำรวจ
- มีการนำนโยบาย นำมาปฏิบัติที่โรงเรียนผ่านการประชุมในโรงเรียน และนำสู่การปฏิบัติที่บ้านผ่านแกนนำนักเรียน และการประชุมผู้ปกครอง

งบประมาณ

เงินกองทุนห้องกลุ่มงานบริการทางการแพทย์ (ทันตกรรม) โรงพยาบาลวัดมุนานคร ปีงบประมาณ 2564

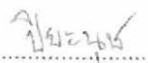
1. ค่าวัสดุสำนักงาน	เป็นเงิน	2,000	บาท
เป็นเงินทั้งสิ้น 2,000 บาท (สองพันบาทถ้วน)			

ระยะเวลาดำเนินงาน

กุมภาพันธ์ 2564 – กันยายน 2564

ผู้รับผิดชอบโครงการ

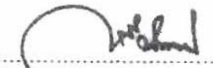
กลุ่มงานบริการทางการแพทย์ (ทันตกรรม) โรงพยาบาลวัดมุนานคร

ลงชื่อ..........ผู้เสนอโครงการ

(นางสาวปิยะนุช หอมหวาน)
เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขปฏิบัติงาน

ลงชื่อ..........ผู้เห็นชอบโครงการ

(นายสัมภาน์ ชาตือลงกรณ์)
ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มงานบริการทางการแพทย์

ลงชื่อ..........ผู้อนุมัติโครงการ

(นายสุขุม พิริยะพรพิพัฒน์)
นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวัดมุนานคร